

Holland Bank

Amsterdam was in de 18e eeuw het centrum bij uitstek van de internationale kredietverlening. Hoewel die positie reeds lang verloren is gegaan, is in ons land de internationale kredietverlening van grote economische betekenis gebleven.

Voor de oorlog kwam dit in de koerslijsten van de Amsterdamse Effectenbeurs duidelijker tot uiting dan vandaag de dag. Zo waren in 1922 in de rubriek "Hypotheekbanken werkzaam in het buitenland" aandelen en pandbrieven van meer dan 20 verschillende ondernemingen opgenomen. Mede als gevolg van de in 1946 door de Nederlandsche Bank aan deze kredietinstellingen gestelde eis te liquideren (i.v.m. het tekort aan harde buitenlandse valuta) nam het aantal genoteerde "buitenlandse" hypotheekbanken snel af. In dit artikel zullen wij aan een van deze fondsen aandacht besteden.

De Holland Bank werd op 22 oktober 1896 te Amsterdam opgericht, oorspronkelijk voor de duur tot 31 december 1945. Het doel van de maatschappij was het uitlenen van gelden op eerste hypotheek of ander zakelijk onderpand, in het bijzonder in de Verenigde Staten. Ter vereffening van haar vorderingen konden de verbonden goederen worden aangekocht, met de bedoeling deze weer zo spoedig mogelijk van de hand te doen. De bank, die in Spokane (Wash.) kantoor hield, was de opvolgster van de vroegere American National Trust Co.

Bij de oprichting werden 2052 aandelen van *f* 500,— nominaal (volgestort) uitgegeven en 2052 winstuitdelingsbewijzen. Begin 1899 vond tegen afstempeling een terugbetaling van *f* 100,— per aandeel plaats. De obligatie-schuld mocht het bedrag van door eerste hypotheek gedekte vorderingen niet te boven gaan. Oorspronkelijk was de bank gerechtigd obligaties uit te geven tot een bedrag van tweemaal het gestorte kapitaal. Toen in 1906 het maximaal toegestane bedrag aan pandbrieven ongeveer was uitgegeven, werd door een statuten-wijziging de limite verhoogd tot vier maal het gestorte kapitaal.

Wanneer de door deze maatregel ontstane ruimte verbruikt was zou een verdere expansie mede door aandelenemissie moeten worden gefinancierd. Zowel in 1911 als in 1913 werd voor nominaal *f* 205.200' aandelen geëmitteerd tegen een koers van 102½ % (2 x 513 st. à *f* 400). In 1917 volgde opnieuw een emissie van nominaal *f* 205.200 aandelen, ditmaal à 100 %, terwijl in 1918 *f* 136.800 (342 st. à *f* 400) werd geplaatst à pari.

Het gestorte kapitaal was hierdoor gekomen op *f* 1.573.200; het maatschappelijk kapitaal bedroeg vier miljoen gulden.

Bij de statutenwijziging van 1906 werd de winstverdeling als volgt bepaald: eerst ontvingen aandeelhouders 5 % over het gestorte kapitaal, terwijl het daarna resterende werd verdeeld volgens de norm: 10 % statutair reservefonds, 10 % Raad van Beheer, 30 % aandeelhouders en 50 % houders van winstuitdelingsbewijzen met een maximum van *f* 25,—. Indien dit maximum werd overschreden zouden de aandeelhouders van het surplus de helft ontvangen, evenals de houders van winstuitdelingsbewijzen.

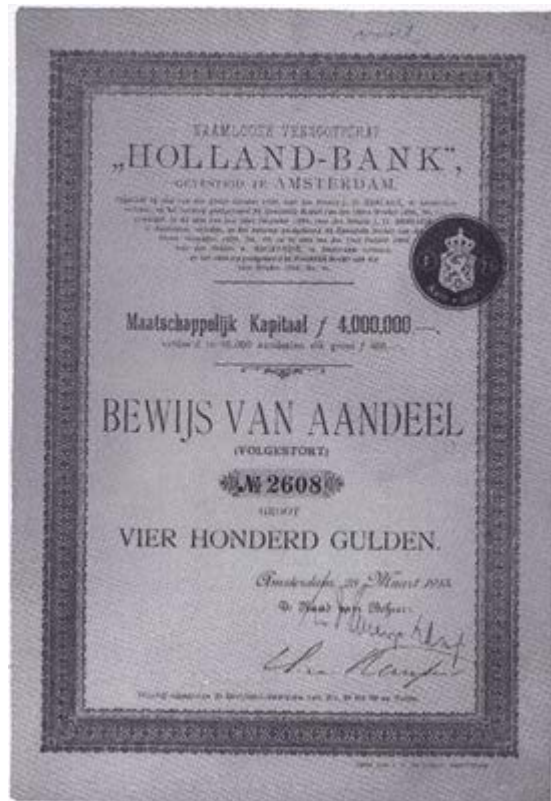
In de beginperiode van haar bestaan was de gang van zaken bij de Holland Bank gunstig. Vooral aan de sterk expanderende agrarische sector werden veel leningen verstrekt. Het uitstaand bedrag aan hypotheekleningen, dat rond de eeuwwisseling ca. *f* 50.000 had bedragen, was in 1920 toegenomen tot meer dan *f* 7 miljoen. Tot 1922 werd op de aandelen ononderbroken dividend uitgekeerd, variërend van 5 tot 7½ %. De koersen schommelden meestal rond pari; in 1912 werd de hoogste notering aller tijden bereikt n.l. 119 %. In de loop der jaren werden 4½% (1903 - 1912), 5 % (1917-1918) en 6 % (1916-1918) pandbrieven uitgegeven, waarop tot 1922 prompt de rente werd betaald. De eerste na-oorlogse crisis had echter zeer nadelige gevolgen voor de maatschappij.

Achtereenvolgens moesten in 1924, 1929 en 1931 regelingen met de pandbriefhouders worden getroffen. De crisis van de jaren 30 had op de Amerikaanse landbouw zo'n ongunstige invloed dat van 1931 tot 1939 nagenoeg niets op de pandbrieven kon worden uitgekeerd. Vele onroerende goederen, met name boerderijen, moesten door de Holland Bank en haar dochter, de Holland Land Cy. worden overgenomen van eigenaars die niet meer aan hun verplichtingen konden voldoen. De verkoopmogelijkheden van landbouwgrond tegen acceptabele prijzen waren echter zeer gering.

Eind 1939 was op de obligaties ruim 9 jaar geen rente betaald. In de maand oktober van dat jaar werd met pandbriefhouders een nieuwe regeling getroffen, die inhield dat de bank slechts haar bestaande zaken mocht afwikkelen en alle uit aflossing, huur en verkoop ontvangen gelden onder aftrek van kosten moest aanwenden voor aflossing op de schuld aan pandbriefhouders.

Die aflossing moest plaats vinden middels het tendersysteem. In oktober 1939 vond een tender plaats waarbij ruim drie ton nominaal pandbrieven werd ingekocht tegen een koers van 16 % (!). Daarna stond nog voor *f* 4.340.000 pandbrieven uit, waarop bovendien nog *f* 2.076.000 achterstallige rente verschuldigd was. Hoewel het formele besluit hiertoe nog lang op zich heeft laten wachten noopten de

ongunstige gang van zaken en de stelling name van de centrale bank de maatschappij na de tweede wereldoorlog in liquidatie te treden.

Deze liquidatie heeft lange tijd in beslag genomen. Al naar gelang onroerend goed kon worden verkocht werden, meest via tenders, pandbrieven ingekocht. De koersen van de tenders lagen beduidend hoger dan in 1939; de onroerend goed markt in de V.S. had zich flink hersteld. Zo konden bijv. in mei 1949 pandbrieven worden ingekocht tegenkoersen van 125½ % (voor de 4 % typen) tot 137 ⅞ % (voor de 6 % typen) inclusief achterstallige rente.

In de zwaar gedrukte aandelenkoers kon na de oorlog van tijd tot tijd een flinke opleving worden geconstateerd als gevolg van de verwachting dat in gebieden van de Holland Bank olie zou worden gevonden. Een proefboring had echter geen succes.

In 1961 was eindelijk de hoofdsom van de uitstaande schulden betaald. Daarna ontvingen schuldeisers die hun stukken niet via tenders van de hand hadden gedaan in 1965 nog ongeveer 1/5e deel van de achterstallige rente. Aangezien de schulden dus niet volledig waren betaald was voor aandeelhouders geen uitkering mogelijk.

Op 14 februari 1972 vervielen de aandelen en pandbrieven van de Holland Bank uit de officiële notering op de beurs.

Uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Derde jaargang nr. 2 van juni 1981, p. 4-6.